

Socialt arbete med våld mot vuxna och barn i nära relationer

7 oktober 2024 - Program

9.00-12.00 Plenum

Moderator: Maria Eriksson, Marie Cederschiöld högskola

Välkommen till konferensen!

Magnus Jegermalm, Prefekt, Institutionen för socialvetenskap, Marie Cederschiöld högskola

Plats, Röst, Aktörskap, Makt – verktyg för överlevares delaktighet i forskning, praktik och politik

Claire Houghton, University of Edinburgh

Kvinnor, hemlöshet och våld - vad fungerar?

Åsa Kneck, Marie Cederschiöld högskola

Barndomar före och efter en barnvårdsutredning

Anders Kassman, Marie Cederschiöld högskola

Hur kan vi delaktiggöra barn och unga vid våldsutsatthet?

Cim Johansson, Jessica Donlau-Goding & Johanna Sohl, Linköpings kommun

Reflektioner efter presentationen: Åsa Landberg, Marie Cederschiöld högskola & Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

12.00-13.15 PAUS

13.15-14.00 Seminariepass 1 (Teamsrum A-E)

14.15-15.00 Seminariepass 2 (Teamsrum A-E)

15.15-16.00 Seminariepass 3 (Teamsrum A-E)

Plenum (9.00-12.00)

Claire Houghton: *Plats, Röst, Aktörskap, Makt – verktyg för överlevares delaktighet i forskning, praktik och politik* *Space, Voice, Agency, Power - tools for the participation of abuse survivors in research, practice and policy*].

I föredraget presenterar Claire Houghton en ram för att främja delaktighet och en modell för ett etiskt förhållningssätt som utvecklats tillsammans med unga personer i Skottland som överlevt våld. I föredraget får åhörarna ta del av både barns och ungas röster och Claires reflektioner utifrån flera decenniers arbete på området våld i nära relationer.

Föredraget ges på engelska.

Claire Houghton

Dr. Claire Houghton är verksam vid University of Edinburg Skottland. Hon har under 30 år varit bedrivit forskning och utvecklingsarbete på området våld i nära relationer, i nära dialog och samarbete med barn och unga som själva har erfarenheter av våld. Claire har bland annat arbetat med den prisbelönade gruppen *Voice Against Violence advisory group to Government* som bidragit till den skotska regeringens arbete med våld i nära relationer och *the Everyday Heroes project* som samlade barn och unga från hela Skottland för att bidra till utvecklingen av en mer jämlik tillgång till stöd och hjälp för unga efter utsatthet för våld i nära relationer. Ett av de senare projekten är *Children and Families Affected by Domestic Abuse (CAFADA)* som syftar till att utveckla forskningsbasen för innovationer i stödet till våldsutsatta barn och deras familjer.

Åsa Kneck: Kvinnor, hemlöshet och våld - vad fungerar?

Bland kvinnor i hemlöshet, som ofta lider av samsjuklighet i form av fysisk och psykisk ohälsa samt beroendeproblematik, är våldsutsatthet en vanligt förekommande och normaliserad del av vardagen. Trots detta är stödinsatser, vård och behandling ofta villkorade på ett sätt som gör att kvinnan inte får den hjälp och stöd hon verkligen behöver. Forskning visar också att studier som fokuserar på behandling av trauma-relaterade tillstånd hos personer som lever i, eller har erfarenhet av, hemlöshet är få.

För att förbättra vård- och stödinsatser och öka kunskapen om denna målgrupp har ett samskapande forskningsprojekt genomförts i samarbete mellan Capio Vård för Hemlösa öppenvård – Pelarbacken och forskare vid Marie Cederschiöld högskola. Med utgångspunkt i den kanadensiska PEACE-modellen (Peer Education and Connection through Empowerment) presenteras resultat, erfarenheter och insikter som framkommit genom projektet.

Åsa Kneck

Åsa Kneck är legitimerad sjuksköterska och docent i vårdvetenskap vid Marie Cederschiöld högskola. Hennes pågående forskning rör bland annat *Vård på lika villkor*, i ett projekt som fokuserar tillgång till vård och jämlik hälsa med fokus på utsatta grupper där Åsa är speciellt engagerad i delar som rör kvinnor i hemlöshet. Hon arbetar även i ett tvärvetenskapligt projekt som fokuserar deltagande i idrottsrörelsen med fokus på frågor som rör fysisk aktivitet, sociala relationer, organisation och genus, ett projekt om närståendes erfarenheter av bemötande och utanförskap vid vård av personer med komplexa vårdbehov där Åsa främst är aktiv i den del som rör närstående till personer med diabetes typ I, och hon ingår också ett projekt som undersöker relationen mellan individers hälsa och delaktighet, och sjukvårdens organisation i Sverige respektive Japan.

Anders Kassman: Barndomar före och efter en barnavårdsutredning

Forskning har visat att våldsutsattheten skiljer sig mellan olika grupper av barn och att den sociala barnvården når barn i olika hög grad beroende på barnets bakgrund, levnadsnivå och typ av våld. Vi vet också att när barn väl blir föremål för en barnavårdsutredning är tillgången till stöd och hjälp fortfarande ojämlig. Men det saknas systematisk kunskap om barn som varit föremål för en barnavårdsutredning, sett i ett mer långsiktigt perspektiv.

I föredraget presenteras resultat från en studie som undersöker hur det går för de 1764 våldsutsatta barn som var mellan 7 och 12 år under 2019 och var med om en barnavårdsutredning i Stockholm under det året. De resultat som presenteras handlar om barnens levnadsförhållanden under året för barnavårdsutredningen och hur det har gått för dem under de tre följande åren när det handlar om nya insatser från socialtjänsten, insatser från hälso- och sjukvården och betyg i skolan.

Anders Kassman

Anders Kassman är universitetslektor och docent i sociologi vid Marie Cederschiöld högskola. Anders forskning rör sig kring sociala problem, marginaliserade grupper och samhällets bemötande av dem. Pågående studier handlar bland annat om socialtjänstens interventioner mot våld utifrån ett barndomsperspektiv, vilket är den longitudinella studie som föredraget bygger på. En annan pågående studie undersöker relationerna mellan ungas våld i det offentliga och våld i nära relationer, med fokus på samordningen av insatser från skola, socialtjänst och polis. Det projektet genomförs i samarbete med lokala socialtjänster med syfte att utveckla modeller för koordinerade insatser för unga som upplevt våld i nära relation och på grund av sina upplevelser utvecklat egen beteende- och/eller våldsproblematik.

Cim Johansson, Jessica Donlau-Goding & Johanna Sohl: Hur kan vi delaktiggöra barn och unga vid våldsutsatthet?

Socialförvaltningen i Linköping deltog under 2023 SAVE (Support and protection Against Violence, on Equal terms for all children) som är en studie om barn som utretts inom sociala barn- och ungdomsvården, efter misstanke om våldsutsatthet. I studien identifierades att Linköping har goda arbetssätt för att delaktiggöra barn och unga i utredningar som rör våldsutsatthet. Vi delar därför gärna med oss om de komponenter som vi identifierar som viktiga för att delaktiggöra barn och unga vid våldsutsatthet.

Cim Johansson

Cim Johansson är enhetssamordnare för en av fyra utrednings- och uppföljningsgrupper för barn och unga på Socialförvaltningen, Linköpings kommun.

Jessica Donlau-Goding

Jessica Donlau-Goding är familjeutredare på familjesupporten, en enhet som jobbar med korta och intensiva insatser, Linköpings kommun.

Johanna Sohl

Johanna Sohl är tidigare utvecklingsledare med inriktning barn och unga, Linköpings kommun.

Seminarier (13.15-16.00)

Översikt

Teamsrum	Pass 1 13.15-14.00	Pass 2 14.15-15.00	Pass 3 15.15-16.00
Teamsrum A Moderator: Filip Wollter	Ungas röster om umgänge med en förälder som utövat våld Tanja Hillberg	Ungas erfarenhet av våld Martina Vikander	Unga våldsutövare och deras egen sårbarhet: Motiverande faktorer och insatser för stöd och behandling Filip Wollter
Teamsrum B Moderator: Baharan Kazemi	Erfarenheter av våld i unga parrelationer bland elever i årskurs 9 Åsa Landberg	Bedömning av föräldraförmåga på grundval av mentaliseringsteori- en pilotstudie med pappor som utövat våld i familjen Ole Hultmann	Professionellas erfarenheter av att hantera motstridiga krav vid implementeringen av modellen Efter Barnförhöret Åsa Landberg
Teamsrum C Moderator: Linda Jonsson	Metodstödet iRiSk i utredningar vid socialtjänstens familjerätt Maria Eriksson	Jourhemsföräldrars roll och barns delaktighet i LVU-mål Fanni Olin Dahl	Utvärdering av Origo, ett resurscenter med fokus på hedersrelaterat våld Linda Jonsson
Teamsrum D Moderator: Felicia Forthmeier	Socialtjänstens bedömning och hantering av uppgifter om våld mot barn när det pågår familjerättsliga processer Gabriella Alner Knutsson	Skyddat boende i förändring- från systemskap till socialtjänst Felicia Forthmeier	
Teamsrum E Moderator: Malin Jenstav	Allvarligt våld i ungas relationer Malin Jenstav	Riskbedömningar i social barnavård - resultat från SAVE 2023 Maria Eriksson	Barnets perspektiv vid jourhems-placering av våldsutsatta barn Ann-Sofie Bergman & Hanna Linell

Seminariepresentationer

Teamsrum A

A1 13.15-14.00: Ungas röster om umgänge med en förälder som utövat våld,

Tanja Hillberg, UNIZON

Barn är de enda brottsoffer som samhället tvingar att träffa sin förövare. För att göra barnens röster hörda och för att förstå de akuta och långsiktiga konsekvenserna av att som barn ha umgänge med sin eller närståendes förövare har Kantar Public har på uppdrag av Unizon genomfört en nationell representativ enkätundersökning som inkluderade 1 013 unga vuxna i åldern 20–30 år. Resultaten visar att majoriteten av de unga vuxna som deltog i studien hade fortsatt umgänge med den förälder som utövat våld efter separationen. Många av dem träffade föräldern trots att de egentligen inte ville, ofta för att undvika konflikter eller skydda andra familjemedlemmar men också för att de blev tvingade av samhällets instanser. ”Myndigheterna sa att om jag inte träffade honom frivilligt skulle de tvinga mig bo hos honom på heltid. Våldet mot mig fick alltså fortsätta hela min uppväxt” berättar en ung vuxen som deltog i Sifo-undersökningen. Gemensamt för dessa unga vuxna är att de som barn ofta har upplevt känslor av ångest, rädsla, sorg och frustration i samband med umgänget. Resultaten ger också insikter om djupa spår och långsiktiga konsekvenserna som orsakats till följd av umgänget, som att 89 procent fortsätter uppleva psykiskt lidande och 44 procent fysiskt lidande i vuxen ålder till följd av umgänget under uppväxten. Seminariet utgår från rapporten ”Umgänge – för barnets bästa?”. I föredraget presenteras resultat som bygger på vad de unga vuxna själva har berättat om hur de som barn kände inför umgänget med den förälder som utövat våld, deras utsatthet och hur de upplever att umgänget har påverkat deras fysiska och psykiska hälsa samt relationer under uppväxten, men också i vuxenlivet. Vi lyfter föreställningar om föräldraskap, rådande lagstiftning och barns rättsliga ställning och diskuterar samhällets ansvar att se till att barn får sin umgängesrätt i de fall det är förenligt med barnets bästa och inte utgör en risk för barnets välmående.

A2 14.15-15.00: Ungas erfarenhet av våld

Martina Vikander, Örebro universitet

Samhället har ett ansvar att förhindra våld mot kvinnor och barn men tidigare studier har visat att utsatta i många fall inte får tillräckligt skydd och stöd. De lämnas i vissa fall sårbara att hantera våldet och konsekvenserna av det på egenhand. Detta kan leda till att de utsatta använder sig av motstånd för att förbättra sin livssituation och förhindra att deras sårbarhet utnyttjas. Det saknas dock forskning om relationen mellan sårbarhet och motstånd hos unga som upplevt våld i hemmet. Denna studie syftar därför till att bidra med en djupare förståelse av hur unga som upplevt våld i hemmet hanterar sin sårbarhet och på vilka sätt de använder eventuellt motstånd. Studien bygger på semi-strukturerade intervjuer med nio unga mellan 13-21 år som upplevt våld mot sin mamma och i vissa fall mot de själva. Intervjuerna har analyserats genom en teoridrivna analys där Judith Butlers teori om dynamiken mellan

sårbarhet och motstånd varit till grund. Preliminär analys visar att ungas sårbarhet och bristen på erkännande av denna bidrar till att de själva försöker göra motstånd för att förhindra våld och andra former av utnyttjande. Det krävs dock en arena för att de unga ska kunna utöva motståndet. Intervjuerna visar att professionella och andra vuxna runt dem kan bidra till att möjliggöra eller förhindra motståndet. När de unga gör motstånd kan det dock öppna upp för nya former av sårbarhet och utmaningar för dem att hantera.

A3 15.15-16.00: Unga våldsutövare och deras egen sårbarhet: Motiverande faktorer och insatser för stöd och behandling

Filip Wollter, Marie Cederschiöld högskola

Denna studie undersöker samband mellan våldsutövande och utsatthet för svåra barndomserfarenheter bland barn och unga vuxna. Genom en enkätstudie och en intervjustudie undersöks omfattningen av svåra barndomserfarenheter bland ungdomar som har socialtjänstinsatser på grund av våldsutövande. Studien undersöker också hur socialtjänsten arbetar med denna utsatthet och dessa ungdomars hemförhållanden. Enkätstudien visar studien på en sammantaget svår uppväxt hos ett stort antal ungdomar, med utsatthet för en hög andel svåra barndomserfarenheter (ACEs). Studien visar att 14 % har utsatts för nio ACEs. Sammantaget visar intervjustudien på obalansen mellan ett stort behov av bearbetande insatser och en samtidigt låg mottaglighet för studiens målgrupp. Den visar således på vikten av att motivera till och förklara nyttan av sådana insatser, det vill säga att skapa en brukarrationalitet hos målgruppen för att ta emot behandling och bearbetande insatser. Seminariet avslutas med att reflektera dess resultat mot aktuell forskning om hur man kan motverka att svåra barndomserfarenheter leder till problematiska egna beteenden senare i livet, nämligen forskning om positiva barndomserfarenheter (Positive Childhood Experiences - PCEs), närvarande och stödjande vuxen (Always Available Adult - AAA) och traumamedveten omsorg (TMO).

Teamsrum B

B1 13.15-14.00: Erfarenheter av våld i unga parrelationer bland elever i årskurs 9

Åsa Landberg, Marie Cederschiöld högskola & Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Forskningsrapporten Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Förekomst, riskfaktorer och hälsokonsekvenser (Jernbro & Landberg, 2024) bygger på data från den senaste nationella kartläggningen av våld mot barn som genomfördes av Stiftelsen Allmänna Barnhuset på uppdrag av regeringen under våren 2022. I studien deltog 5 820 elever i årskurs nio. De har i en anonym enkät svarat på frågor om utsatthet för olika former av våld begått av jämnåriga och vuxna. På det här seminariet kommer vi att fokusera på svaren på frågorna om våld i egna parrelationer. Studien är unik när det gäller forskning om våld i ungas nära relationer eftersom deltagarna är så unga. Resultatet visar att våld i ungas parrelationer är alltför vanligt i Sverige. Nästan var tredje niondeklassare som haft en relation hade varit utsatt för våld i egna parrelationer och våldet överlappade med andra former av våld. De som har störst risk för att utsättas för våld i en parrelation är flickor, icke-binära, barn med

neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och barn som är anhöriga till en förälder med svårigheter eller har en förälder som utsatt dem för våld. Det finns fortsatt stora behov av att rikta insatser för att förebygga, upptäcka och ge stöd och skydd till de som utsätts för våld. Att visa på riskfaktorer för våld, ger möjligheten att rikta rätt sorts förebyggande insatser. Insatserna behöver nå unga som riskerar att utsättas för våld, deras föräldrar och andra viktiga vuxna som finns i barnets närhet. Särskilda insatser behöver också riktas till unga som utövar våld. Rapporten är ett samarbete mellan Stiftelsen Allmänna Barnhuset och Jämställdhetsmyndigheten.

Referens: Jernbro, C. & Landberg, Å. (2024). *Våld i ungas nära relationer och bedersrelaterat våld och förtryck. Förekomst, riskfaktorer och hälsokonsekvenser*. Stiftelsen Allmänna Barnhuset och Jämställdhetsmyndigheten.

B2 14.15-15.00: Bedömning av föräldraförmåga på grundval av mentaliseringsteori- en pilotstudie med pappor som utövat våld i familjen

Ole Hultmann, Göteborgs universitet

Frågeställningar och rådande kunskapsläge: Syftet med den aktuella studien var att undersöka om mentaliseringsteori kan användas för att bedöma föräldraförmåga hos pappor som uppges ha utövat våld i sin familj. Mentalisering i relation till barn innebär att göra sig hypoteser om barnets inre processer som t ex. rädsla och otrygghet och insikt i att det är föräldrarnas ansvar att hjälpa barnet att förstå, reglera och hantera sina känslor. I föräldrarnas mentaliseringsförmåga ingår också att försöka förstå intentioner som kan ligga bakom barnets beteende. Föräldraskapsrelaterad mentalisering har undersökts i tidigare studier, men få studier har gjorts med våldsutövande föräldrar. I den sociala barnvården saknas strukturerade forskningsbaserade metoder för att göra bedömning av föräldraförmåga.

Metod: I den aktuella studien undersökte vi om mentaliseringsbegreppet kan vara användbart som en del i bedömningen av föräldraförmåga. Det standardiserade kodningssystemet för reflekterande förmåga (RF) användes. En intervjuguide med frågor som fokuserade på mentaliseringsförmåga testades i barnvårdsutredningar och i stödverksamheter. Intervjuguiden ingår i iRiSk-metoden (riskbedömningar med våldsutsatta barn). Frågorna avsåg att ge papporna (N=18) möjlighet att visa RF i relation till i) barnet ii) sig själv iii) den andra föräldern och iv) våldet.

Resultat: Mentalisering i relation till föräldraförmåga var möjlig att bedöma enligt det standardiserade kodningssystemet för RF. Vi fann en låg grad av mentaliseringsförmåga generellt och en variation mellan olika aspekter (barnet, sig själv, den andra föräldern, våldet) och en variation mellan pappor. Studien visar att det är möjligt att genomföra semistrukturerade intervjuer med pappor som utpekats som våldsutövande och svaren är möjliga att koda enligt RF. Mentaliseringsbegreppet har visats vara användbart för bedömning av föräldraförmåga i barnvårdsutredningar.

B3 15.15-16.00: Professionellas erfarenheter av att hantera motstridiga krav vid implementeringen av modellen Efter Barnförhöret

Åsa Landberg, Marie Cederschiöld högskola & Stiftelsen Allmänna Barnhuset

Det här seminariet fokuserar på hur komplext det kan vara att använda en ny intervention när föräldrar misstänks för fysiska barnmisshandel. Barn som lämnar ett barnförhör hos polisen på grund av misstänkt fysisk misshandel återförenas ofta med de föräldrar som är misstänkta för misshandel direkt efter förhöret. Insatsen Efter barnförhöret utvecklades för socialtjänsten ska kunna hjälpa barn och föräldrar att hantera de påfrestningar detta innebär direkt. Modellen innehåller tre steg; ett informationsmöte med föräldrarna, ett hembesök och en serie uppföljande samtal för barn respektive föräldrar. Vi kommer att beskriva en studie som bygger på intervjuer av 11 socialtjänstanställda som arbetar med modellen Efter barnförhöret. Hur balanserar de olika krav som påverkar deras arbete? Vilka utmaningar möter de när de använder modellen? Även om behovet av stöd är större än de resurser som finns och trots organisatoriska utmaningar ser respondenterna modellen Efter barnförhöret som en viktig intervention som möter behoven hos barn och familjer efter avslöjandet av fysisk barnmisshandel.

Referenser: Elfström, H., Landberg, Å. & Olofsson, G. (2019). *Efter barnförhöret: en modell för att ge stöd och information till barn och föräldrar vid misstanke om barnmisshandel*. Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

Thulin, J., Landberg, Å., & Skillmark, M. (2024). Juggling conflicting demands when using a new intervention to combat child physical abuse in the Swedish child welfare services. *Nordic Social Work Research*, 14(3), 400–413. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2024.2336024>

Teamsrum C

C1 13.15-14.00: Metodstödet iRiSk i utredningar vid socialtjänstens familjerätt

Maria Eriksson, Marie Cederschiöld högskola

iRiSk-intervjuer kan beskrivas som ett strukturerat stöd till handläggares professionella bedömningar. Metodstödet är uppbyggt för att stödja handläggare i en stegvis bedömning. Det innehåller dels komponenter som handlar om informationsinsamling, dels ett stöd för analys och bedömning av risk. Bedömningen görs utifrån den samlade information som handläggaren har om ärendet. Syftet med iRiSk-intervjuerna är att ge stöd i utredningar med frågeställningar om barn som rapporterats ha utsatts för eller bevittnat våld i sin familj. Intervjuer med våldsutsatt förälder, våldsutövande förälder/rar och barn blir med hjälp av iRiSk en del av underlaget för risk- och skyddsbedömningen. Ursprungligen konstruerades intervjuerna för att användas inom ramen för barnavårdsutredningar och utrednings- och dokumentationssystemet BBIC. Under 2022-2023 har ett pilotprojekt genomförts i samarbete med en lokal socialtjänst för att pröva iRiSk intervjuerna inom ramen för vårdnads- boende och umgängesutredningar vid rättsliga tvister angående barnet. Vid seminariet diskuterar resultat från pilotprojektet och

lärdomar om på vilka sätt metodstödet och användningen av det kan behöva anpassas till den familjerättsliga kontexten.

C2 14.15-15.00: Jourhemsföräldrars roll och barns delaktighet i LVU-mål

Fanni Olin Dahl, Stockholms universitet

Seminariet kommer utgå från resultat från min masteruppsats som har fokuserat på barns aktörskap när socialtjänsten ansöker om tvångsvård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Presentationen kommer att behandla hur barns aktörskap tar sig uttryck i LVU-mål när yngre barn omhändertas enligt 2§ och det har förekommit våld i hemmet. Därtill kommer jag att beröra vilken roll jourhemsföräldrar kan ta för att föra fram barnens berättelser om våld samt behov, önskemål och viljor. I LVU-ärenden kan jourhemsföräldrar spela en viktig roll när små barn placeras utanför hemmet, särskilt då de kan fungera som trygga vuxna och mottagare av barnens berättelser om våld. Uppsatsen tar sin utgångspunkt i ett barndomssociologiskt perspektiv och en rättslig narrativ syn på rättegångar som konstitutiva och som konfliktarenor präglade av konkurrerande berättelser. Jag har genomfört kvalitativ innehållsanalys av 50 domar från kammarrätten samt medföljande förvaltningsrättsprotokoll. Därtill genomfördes en fördjupad analys av fem utvalda domar där barnen berättat om våld och jourhemsföräldrarna har en framträdande roll. Den fördjupade analysen genomfördes med hjälp av tematisk analys (Braun & Clarke, 2006) samt textanalytiska verktyg (Amsterdam & Bruner, 2002). Uppsatsens resultat indikerar att barns berättelser om våld kan väga tungt i domstolsbeslut och att de ofta intar en överordnad position i förhållande till föräldrarnas berättelser. Trots detta återges barns berättelser ofta endast delvis i domstolsprotokoll. Dessutom överskuggas dessa berättelser ofta av konflikterna mellan socialtjänsten och föräldrarna om vad som utgör problem. Jourhemsföräldrar identifieras som nyckelaktörer, både som observatörer av barnens beteende och som möjliggörare för att barnens röster ska höras i den rättsliga processen. Den begränsade användningen av denna roll tyder dock på att det finns en förbättringspotential när det gäller hur barnens berättelser hanteras.

C3 15.15-16.00: Utvärdering av Origo, ett resurscenter med fokus på hedersrelaterat våld

Linda Jonsson, Marie Cederschiöld högskola

Resurscentret Origo erbjuder unga mellan 13-26 år samtalsstöd med fokus på hedersrelaterat våld. Mellan 2019-2023 utvärderades Origo verksamhet av forskare vid Marie Cederschiölds högskola. Utvärderingen syftade till att undersöka hur de unga som fått stöd upplevde detta samt om stödet ledde till en bättre hälsa. Totalt deltog 91 ungdomar. Två olika typer av material samlades in; enkätdata och kvalitativ intervjudata. Enkätstudien bestod av screeningfrågor som ungdomar svarade på före det första mötet, efter den 5:e, 10:e och vid det sista. Resultaten visade att de unga som hade fått stöd på var mycket nöjda med stödet och alla skulle rekommendera Origo till andra ungdomar, inklusive sina egna vänner. Enkätstudien visade också att ungdomarna som fick stöd på Origo hade betydligt mer erfarenhet av våld, sämre

psykisk hälsa, mindre självkänsla och mindre motståndskraft och mer skamkänslor jämfört med referensgruppen av svenska ungdomar som inte växer upp med hedersbaserat våld. Under tiden för samtalsstödet fick ungdomarna signifikant bättre motståndskraft, skam och psykisk hälsa. En betydande ökning av självkänslan kunde också mätas. Den kvalitativa intervjustudien visade liknande resultat som enkätstudien. Ungdomarna beskrev en bättre psykisk hälsa, självkänsla men också mer egenmakt efter rådgivningsstödet. Slutsatserna från utvärderingen är att specialiserat samtalsstöd, som det Origo erbjuder, kan vara en viktig del i det totala stöd från flera olika professionella, som denna grupp ungdomar kan behöva.

Teamsrum D

D1 13.15-14.00: Socialtjänstens bedömning och hantering av uppgifter om våld mot barn när det pågår familjerättsliga processer

Gabriella Alner Knutsson, Örebro universitet

Vid seminariet presenteras preliminära resultat från en studie som jag genomfört tillsammans med min kollega Robert Lindahl inom ramen för mitt avhandlingsprojekt. Studien har undersökt och analyserat hur utredande socialsekreterare bedömer och hanterar uppgifter om våld mot barn i nära relation när det samtidigt pågår familjerättsliga processer och beslut.

Abstract: Suspected violence is often challenging for Child Welfare within the Social Services to investigate. If the parents are simultaneously involved in a family law dispute concerning custody, residence and/or parental contact, previous research has suggested that it may be even more challenging for Child welfare workers to handle these cases. However, we have less knowledge about how Child welfare workers assess and handle specifically suspected violence against children in the context of a family law dispute, especially from the Child welfare workers' perspective. Therefore, the aim of this article is to analyze investigating Child welfare workers' experiences of how they assess and handle suspected violence against a child when the child's parents are simultaneously in a family law dispute. The study will specifically examine how regulative, normative and cultural-cognitive elements (Scott, 2014), such as legislation and the Child welfare workers' values and underlying assumptions, influence how they assess and handle information about violence in these cases. To achieve the aim of the study, 5 group interviews, comprising a total of 20 investigating Child welfare workers, have been conducted and analyzed through a qualitative content analysis. The preliminary results are that while some experience that the family law system's laws and decisions effect their management of these cases negatively, others do not perceive this as a problem or even find it helpful in their management. The analysis indicates that rather than the regulatory elements, norms or taken-for-granted assumptions about parenting, the nature of the violence, professional roles and the risks to the child within a family law dispute appear to primarily guide the assessments and handling of violence. In summary, the analysis indicate that several aspects related to the family law dispute seem to influence how they assess and handle the violence.

D2 14.15-15.00: Skyddat boende i förändring- från systemskap till socialtjänst

Felicia Forthmeier, Marie Cederschiöld högskola

Skyddat boende är en central insats för kvinnor och barn som utsätts för våld i nära relation. Just nu sker stora förändringar på fältet och den senaste reformen för skyddat boende både utmanar, omdefinierar och förtydligar vad ett skyddat boende är och för vem. Skyddat boende har historiskt erbjudits av den ideella kvinnojourserörelsen men verksamheten har över tid professionaliserats och institutionaliserats. Idag omfattas skyddat boende av tillståndsplikt, är en insats som beviljas av socialtjänst och är en tjänst som köps på den sociala välfärdsmarknaden. Seminariet tar utgångspunkt i frågeställningen hur organiseringen av kvinnojourer och skyddat boende har problematiserats och konstruerats inom den svenska välfärdspolitikerna över tid samt vilka konsekvenser detta har haft för den svenska kvinnojourserörelsen. Resultaten grundas på analyser av 23 policydokument från 1983 till 2024 som berör kvinnojourernas verksamhet och skyddat boende. Resultaten visar att nationell policy styr, format och påverkat hur kvinnojourserörelsens verksamhet bedrivs och vilka insatser som ges, detta trots att samma policy belyser vikten av att värna om en självständig och oberoende frivilligsektor. Kvinnojourserörelsens verksamhet anses viktig och utgör ett komplement till den offentliga välfärden och ibland varit det enda alternativet, detta trots att socialtjänsten har det yttersta ansvaret för våldsutsatta. Ansvarsförskjutning av våldsutsatta från den ideella kvinnojourserörelsen till det offentliga har också medfört en marknadslogik, där skyddat boende numera köps på en marknad och i konkurrens med flera olika typer av aktörer. Denna utveckling utmanar kvinnojourserörelsens grundläggande ideologiska drivkraft och en tydlig förskjutning har skett kring vem som besitter mandat att definiera vad en våldsutsatt kvinna behöver och hur ett skyddat boende ska utformas.

Teamsrum E

E1 13.15-14.00: Allvarligt våld i ungas relationer

Malin Jenstav, Marie Cederschiöld högskola

Våld i ungas nära relation är ett socialt problem och en fråga om unga och barns välfärd. Unga befinner sig i en i skärningspunkt mellan att vara barn och vuxen. Det är en tid i livet där barndomen lämnas och livet som vuxen inleds, bland annat med kärleks- och sexuella relationer. Relationerna kan bidra med positiva erfarenheter men även motsatsen kan ske eftersom det finns unga som utsätts för våld i nära relation. Forskning visar att många av de unga som utsätts för våld i nära relation utsätts just i sin första kärleksrelation. Även att de är barn när de inleder relationen. Det här gör våld i ungas nära relation särskilt allvarligt. Forskningsfältet våld i ungas nära relation växer i Sverige. Kunskap har bland annat tagits fram om våldets omfattning och uttryck. Våldet som utövas beskrivs variera i allvarlighetsgrad och därmed även i konsekvenser för den utsatta. Det här seminariet fokuserar på det allvarliga våldet i ungas nära relation. Hur ser det allvarliga våldet ut i ungas nära relation och hur kan vi förstå allvarligt våld utifrån tidigare forskning? Varför är kunskap om allvarligt våld viktigt för det sociala arbetet?

E2 14.15-15.00: Riskbedömningar i social barnavård - resultat från SAVE 2023

Maria Eriksson, Marie Cederschiöld högskola

Forsknings- och utvecklingsprojektet SAVE (Support and protection Against Violence, on Equal terms for all children) leds av docent Birgitta Persdotter vid FoU Välfärd Värmland, Karlstads universitet, och genomfördes för första gången 2019 – 2020 som ett regionalt forsknings- och utvecklingsprojekt. Sedan dess har projektet utvecklats och skalats upp både i Sverige och i Norge. Syftet med SAVE är att öka kunskapen om barnavårdsutredningar som genomförs efter anmälan om barns misstänkta våldsutsatthet samt att bidra till verksamhetsutveckling. I SAVE undersöks 1) i vilken utsträckning olika typer av våldsproblem framkommer i barnavårdsutredningar, 2) hur risken för fortsatt våld bedöms, 3) i vilken utsträckning insatser beslutas samt om flickor och pojkar oavsett ålder, ursprung och funktionsnedsättning beviljas insatser på lika villkor. Under 2023 genomfördes SAVE i en nationell kontext, och baseras på 1929 barnavårdsutredningar från 22 kommuner i sex län. Seminariet presenterar de delar av resultaten från SAVE 2023 som handlar om riskbedömningar. Frågor som berörs är vilka omständigheter som har betydelse för den information som dokumenteras i utredningen, som eventuell bedömningsmetod, vilket barn det handlar om, eller vilken typ av våld som utredningen berör. Vidare diskuteras grunderna för bedömning av risk för att barnet far illa i nuvarande situation respektive risk för fortsatt våld.

E3 15.15-16.00: Barnets perspektiv vid jourhems-placering av våldsutsatta barn

Ann-Sofie Bergman & Hanna Linell, Stockholms universitet

När barn lever i utsatta situationer och bedöms behöva omedelbart skydd eller stöd kan de placeras av socialtjänsten i ett jourhem. Ett jourhem är en person eller familj som vid upprepade tillfällen tar emot barn i sitt hem för "tillfällig vård och fostran" (Socialtjänstlagen, 6 kap. 6§, 3 st.). En placering i jourhem kan göras med mycket kort varsel. Jourhemsföräldrarna förväntas vara beredda på att ta hand om barnet i en akut situation. För det berörda barnet innebär det en stor omställning. Med avsikt att underlätta för yngre barn vid övergången till ett jourhem har Rädda Barnen utvecklat informations- och stödmaterialet "Att landa väl". Bakgrunden till utvecklingen av materialet är att psykologer och psykoterapeuter vid Rädda Barnens centrum för stöd och behandling har mött många barn som har varit med om svåra händelser och som inte har fått sina behov av information och stöd tillgodosedda. En del barn har beskrivit upplevelser av förvirring, ovisshet och oro i samband med flyttningar till och från jourhem. "Att landa väl" syftar till att skapa ökad trygghet och känsla av sammanhang för de berörda barnen. I en pågående forskningsstudie utvärderas informations- och stödmaterialet "Att landa väl". Socialsekreterare och jourhemsföräldrar som deltar i studien genom att pröva materialet deltar först i ett utbildningstillfälle. Forskningsstudien bygger även på en studie av domar från kammarrätter och intervjuer med chefer, socialsekreterare och jourhemsföräldrar om deras erfarenheter av jourhemsplaceringar och det befintliga arbetet med att ge information och stöd till yngre barn. Att barn placeras i jourhem är vanligt förekommande i Sverige. Totalt

var 5230 barn placerade i jourhem någon gång under år 2021, vilket kan jämföras med att totalt cirka 18 700 barn och unga var placerade i familjehem, inklusive jourhem och nätverkshem (Socialstyrelsen, 2022). Trots detta saknas forskning om jourhemsplaceringar.